

Miljöutskottet

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2027—2030

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Statsrådets redogörelse om planen för de offentliga finanserna för 2027—2030 (SRR 3/2026 rd): Ärendet har lämnats till miljöutskottet för eventuellt utlåtande till finansutskottet. Tidsfrist: 22.5.2026.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- budgetråd Niina Huotari, finansministeriet
- planeringschef Timo Jaakkola, miljöministeriet
- ledande expert Mikko Friipyöli, miljöministeriet
- specialsakkunnig Laura Hassi, Finlands Kommunförbund
- expert Sampo Seppänen, Finsk Energiindustri rf
- direktör Aija Tasa, Kiinteistönomistajat ja rakennuttajat Rakli ry
- verkställande direktör Aleksi Randell, Byggnadsindustrin RT rf
- miljöchef Antti Heikkinen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- jord- och skogsbruksministeriet
- kommunikationsministeriet
- arbets- och näringsministeriet
- Forststyrelsen
- Finlands klimatpanel
- Finlands näringsliv rf
- Ägarna av hyreshus och bostadsrättshus till rimligt pris i Finland – KOVA rf
- Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK
- Finlands Fastighetsförbund rf
- WWF Finland.

Utlåtande MiUU 18/2026 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Utgiftsramen för miljöministeriets förvaltningsområde utgör cirka 0,4 procent av den totala ramen för förvaltningsområdena. Anslagen inom statens budgetekonomi uppgår till totalt 421 miljoner euro 2027 och 359 miljoner euro 2030. Anslagen för förvaltningsområdet minskar med 62,5 miljoner euro (15 procent) under ramperioden 2027—2030. Under huvudtiteln har det riktats ytterligare besparingar i omkostnaderna på 1,1 miljoner euro per år. Under huvudtiteln har man dessutom riktat en gradvis tilltagande minskning som baserar sig på produktiviteten. Minskningen är 0,2 miljoner euro 2027 och stiger till 2,4 miljoner euro 2030, när också minskningen av Forststyrelsens offentliga förvaltningsuppgifter under miljöministeriets huvudtitel beaktas.

Utskottet konstaterar att minskningen av anslagen är en utmaning för förvaltningsområdet. Situationen är dock förståelig, eftersom läget inom statsfinanserna fortfarande är svårt och det är nödvändigt att fortsätta med anpassningsåtgärder som riktas till statsförvaltningens omkostnader. Dessutom fördröjs den ekonomiska återhämtningen till följd av krisen i Mellanöstern. BNP-tillväxten stannar vid 0,6 procent 2026 och tillväxten beräknas accelerera till 1,7 procent 2027—2028. Sysselsättningen väntas öka och arbetslösheten minska först 2027. Skulden steg till över 88 procent av BNP i fjol och stiger till över 91 procent i år. Skuldkvoten fortsätter att öka under hela prognosperioden och år 2030 är den över 99 procent. Hållbarhetsunderskottet i de offentliga finanserna är cirka 3 procent i förhållande till BNP, dvs. cirka 9,5 miljarder euro på 2030 års nivå.

Med beaktande av den svåra situationen i statsfinanserna är det bra att satsningen på miljö- och naturskydd under ramperioden hålls ungefär på samma nivå som tidigare. Anslagen för naturskydd riktas fortfarande till handlingsprogrammet för mångfalden i skogarna i södra Finland (Metso) och genomförandet av livsmiljöprogrammet Helmi samt målen i EU:s biodiversitetsstrategi. Utskottet betonar att tillräcklig finansiering långsiktigt bör tryggas också för frivillig naturvård, skydd och restaurering också på privat mark, inte bara på statlig mark. Förutsebar och tillförlitlig finansiering stärker markägarnas förtroende för de politiska åtgärderna och främjar deltagandet i frivilliga program.

Utskottet lyfter fram att Forststyrelsens naturtjänster ansvarar för genomförandet av åtgärderna i Helmi-programmet i naturskyddsområdena. Målet är att restaurera och vårda livsmiljöer och samtidigt förbereda sig på att genomföra de nationella målen i EU:s restaureringsförordning. Med den nuvarande finansieringsramen kan dock bara en del av de åtgärder som målet för 2030 förutsätter genomföras, så det finns behov av tilläggsfinansiering. Utmanande är också skötseln av kulturhistoriskt viktiga objekt som ägs av staten och förvaltas av Forststyrelsen. För att skyddsvärdena vid Raseborgs slottsruiner, Kustö slottsruiner och befästningen på Skanslandet ska bevaras och för att objekten ska kunna användas säkert av allmänheten krävs en årlig finansiering på 2,75 miljoner euro. Forststyrelsen har inlett förhandlingar om att avstå från ägandet av Skanslandet.

Särskilt i fråga om omkostnadsanslagen påverkar de ytterligare besparingarna miljöförvaltningens förmåga att bereda lagstiftning av hög kvalitet och på kunskapsbas samt att

Utlåtande MiUU 18/2026 rd

genomföra den och följa upp effekterna. Utskottet konstaterar vidare att av den totala finansieringen för ett forskningsinstitut på miljöområdet, såsom Finlands miljöcentral, utgör bara cirka 40 procent omkostnadsanslag som beviljats i statsbudgeten och cirka 60 procent extern finansiering, av vilken största delen riktas till forsknings- och utvecklingsverksamhet. Eftersom självfinansieringsandelarna i samfinansierade projekt täcks från omkostnadsmomentet har den låga omkostnadsfinansieringen blivit en flaskhals för att extern finansiering i tillräcklig utsträckning ska kunna utnyttjas för skötseln av FoU-uppgifter. När staten av sparskäl måste minska omkostnadsanslaget, försvagas förutsättningarna att ta hem EU-finansiering. Vid hemtagning av FoU-medel från EU är förhållandet mellan självfinansieringen och den beviljade finansieringen mycket förmånligt, eftersom man i praktiken med en euro i självfinansieringsandel får fyra euro från EU.

Anslagen för naturskydd uppgår inom miljöministeriets förvaltningsområde till cirka 100 miljoner euro per år under ramperioden. Inom ramen för skyddet av Östersjön och vattendragen fortsätter genomförandet av åtgärdsprogrammen för vatten- och havsvård, med särskild fokus på att förbättra Skärgårdshavets tillstånd. För vattenskydd anvisas sammanlagt cirka 11,6—12,2 miljoner euro per år under ramperioden. Målet med Ahti-programmet för förbättring av vattnets tillstånd är att under 2023—2027 få näringsbelastningen under kontroll, förbättra markstrukturen, hantera skadliga ämnen, ta till vara resurser och ta dem i bruk samt återställa Skärgårdshavets tillstånd genom att förbättra återvinningen av näringsämnen i området och minska belastningen av näringsämnen i havet.

Anslag som främjar klimatneutralitet och grön omställning

De anslag som främjar koldioxidneutralitet och som ingår i planen för de offentliga finanserna har i fråga om den gröna omställningen delats in i centrala temahelheter på samma sätt som under tidigare år. I planen för de offentliga finanserna främjas målen för klimatneutralitet med sammanlagt cirka 2,1 miljarder euro år 2027. Anslaget sjunker till 1,6 miljarder euro år 2030. Till största delen ligger anslagen inom arbets- och näringsministeriets förvaltningsområde. Att nivån på de anslag som främjar koldioxidneutralitet sjunker under ramperioden beror i synnerhet på att anslagen för temat förnybar energi och energieffektivitet minskar under arbets- och näringsministeriets huvudtitel. Bakgrunden till detta är inte bara att utbetalningarna för den åtgärdshelhet som beslutades om våren 2022 upphör, utan också den minskning av produktionsstödet för förnybar energi som beror på att stödberättigade produktionsanläggningensenheter inte längre omfattas av stöd. När det gäller temat förnybar energi och energieffektivitet höjs anslagsnivån för 2027 ytterligare av besluten våren 2022 om en åtgärdshelhet som stärker självförsörjningsgraden i fråga om energi och försörjningsberedskapen. Anslagen för temat förnybar energi och energieffektivitet sjunker från cirka 350 miljoner euro 2027 till cirka 44 miljoner euro 2030.

Utskottet betonar att målet om klimatneutralitet och stödet för den gröna omställningen främjar inte bara den energiomställning som är nödvändig med tanke på klimatet utan också skapar ny hållbar ekonomisk aktivitet. Den senaste tidens geopolitiska kriser har visat att utfasningen av fossila bränslen stärker energisystemets självständighet och driftsäkerhet och därmed mildrar energikriser. Trots det svåra läget inom statsfinanserna är det därför viktigt att ytterligare påskynda investeringarna i energiomställningen. Sänkningen av samfundsskattesatsen med 2

Utlåtande MiUU 18/2026 rd

procentenheter till 18 procent från ingången av 2027 ökar också Finlands attraktionskraft som investeringsobjekt och förbättrar därmed förutsättningarna för att genomföra projekt för en ren omställning i ett stramt globalt konkurrensläge.

Utskottet anser att beslutet att fortsätta främja utbyggnaden av kärnkraft utgör en viktig del av stödet för energiomställningen. Målet främjas bland annat genom att möjliggöra investeringsstöd för småskalig kärnenergi och inleda beredningen av riskdelningsmekanismer eller motsvarande lösningar för ny kärnkraft. Arbets- och näringsministeriet bereder dessutom en stödmodell för att säkerställa tillräcklig tillgång till och leveranssäkerhet för energi också vintertid. Stödet ska bland annat möjliggöra byggande av biogasdrivna gasturbiner och fortsatt drift av el- och värmekraftverk som använder bioenergi (CHP-anläggningar). Utskottet välkomnar också riktlinjen att satsa på att stärka biogasproduktionen. Främjandet av biogasproduktionen bidrar till utfasningen av fossila råvaror såväl i energiproduktionen som i produktionen av gödselmedel. En utredning om åtgärder som främjar biogasproduktionen inleds våren 2026 med beaktande av de ekonomiska ramvillkoren.

Utskottet betonar behovet av att noggrannare än tidigare granska energisystemet som en helhet vars delar påverkar varandra. Hänsyn måste tas till exempel till datacentralernas växande roll. En betydande del av den el som datacentralerna använder kan utnyttjas som värme och centralerna håller på att bli en allt viktigare lokal producent av ren fjärrvärme. Fjärrvärme är å andra sidan en kritisk del av energisystemet. Den stöder balansen i elsystemet vid situationer med hög förbrukning, medan den ökande användningen av elbaserade och oflexibla fastighetsspecifika uppvärmningslösningar ytterligare stramar åt eleffektläget under vinterns kallaste dagar. Fjärrvärmerna är mycket utsläppsnåll och möjliggör ett effektivt centraliserat utnyttjande av spillvärme, förnybara energikällor, värmepumpar och elpannor. Ett decentraliserat energisystem förbättrar också den övergripande hållbarheten och försörjningsberedskapen. En viktig del av helheten är också försörjningsberedskapen och beslutet att förlänga säkerhetsupplagringen av torv fram till 2030 för att trygga tillgången på inhemsk och försörjningssäker energi i olika situationer. För detta anvisas 10 miljoner euro.

Ur ett övergripande perspektiv måste det också anses välmotiverat att regeringen vid ramförhandlingarna utreder åtgärder för att delvis utnyttja fastighetsskatteintäkter från havsbaserad vindkraft inom det ekonomiska zonen i sådana områden där vindkraft för närvarande inte kan byggas av försvarsskäl. För områdena i programmen för östra Finland och norra Finland inrättas gemensamma arbetsgrupper med företrädare för staten, lokala aktörer och Fingrid. Arbetsgruppernas uppgift är att samla centrala aktörer i den offentliga och privata sektorn för att upprätthålla en gemensam lägesbild av den framtida efterfrågan på och produktionen av el i områdena.

Skattegottgörelsen för stora investeringar i omställningen till ren energi, som trädde i kraft 2025, minskar skatteinkomsterna i planen för de offentliga finanserna från och med 2028. Avsikten är att stödet till investeringar i den rena omställningen ska fortsätta med en ny skattegottgörelse som beviljas från och med 2026. Utskottet anser det vara viktigt att skattegottgörelsen för stora investeringar i omställningen till ren energi fortsätter. Gottgörelsen ska riktas till investeringar som på ett genuint sätt främjar den gröna omställningen och stöder uppnåendet av klimatmålen. För att omställningen till ren energi ska kunna genomföras är det viktigt att företagens

Utlåtande MiUU 18/2026 rd

investerings- och verksamhetsmiljö förblir uppmuntrande och förutsägbar. Med tanke på en attraktiv investeringsmiljö är det viktigt att politikens långsiktiga mål skapar förutsebarhet i utvecklingen av verksamhetsmiljön. Väsentligt med tanke på detta är att man förbinder sig till klimatlagens mål och vidtar aktiva åtgärder för att påskynda investeringarna.

Enligt Finlands näringsliv EK:s datafönster för den gröna omställningen färdigställdes rekordstora investeringar på över 8 miljarder euro i den gröna omställningen under 2025. I år väntas investeringar på cirka 4,7 miljarder euro bli klara, medan investeringsbeslut redan har fattats för 7,9 miljarder euro av de investeringar som planeras bli klara 2027. Om de planerade, omfattande investeringsplanerna realiserar förutsätter en smidig behandling av det ökande antalet tillstånd tillräckliga resurser också inom miljöförvaltningen. Planen för de offentliga finanserna innehåller inga separata anslag för att trygga resurserna för den miljöutställningsreform som genomförs genom reformen av statens regionalförvaltning. Utskottet betonar behovet av att säkerställa ett högklassigt genomförande av reformen genom att trygga tillräckliga resurser för det nya statliga tillstånds- och tillsynsverket. Bland annat en fortsättning av förfarandet med företräde och införandet av uppgiften som gemensam kontaktpunkt förutsätter tilläggsanslag. Förvaltningsområdets resursnivå är redan utgångspunktsvis stram, så produktivitetsbesparingar kan försämra nivån på expertarbetet och tjänsterna eller öka trycket att höja tillståndsavgifterna.

När det gäller projekt för den gröna omställningen är det viktigt att vid den övergripande hållbarhetsgranskningen beakta inte bara de ekonomiska konsekvenserna utan också natur- och miljökonsekvenserna i vid bemärkelse, också med tanke på användningen av naturresurser och ökningen av energiförbrukningen.

Ett centralt sätt att styra utsläppen som främjar Finlands koldioxidneutralitet är EU:s gemensamma utsläppshandelssystem, som samtidigt ger staten intäkter. I planen för de offentliga finanserna ingår också att EU-utsläppshandeln för drivmedelsdistributörer inleds 2028.

Utskottet hänvisar till sitt betänkande om klimatplanen på medellång sikt (MiUB 5/2026 rd — SRR 9/2025 rd) och upprepar att det att markanvändningssektorn har blivit en utsläppskälla innebär en risk för att markanvändningssektorns underskott under perioden 2021—2025 måste täckas genom överföring av utsläpp till ansvarsfördelningssektorn. Det har inte ansetts ekonomiskt lönsamt eller ens praktiskt taget möjligt att täcka markanvändningssektorns utsläppsminskningar genom åtgärder inom ansvarsfördelningssektorn. Det är överlag osäkert om åtagandena om minskade utsläpp inom ansvarsfördelningssektorn kommer att uppfyllas. Kvoterna för 2026—2030 fastställs först senare, eftersom de baserar sig på de faktiska utsläppen 2021—2023. Också andra länder står inför utmaningar när det gäller att nå målen för markanvändningssektorn. På EU-nivå diskuteras hur den förändrade situationen inom markanvändningssektorn ska hanteras. Utskottet påpekar att trots osäkerheten finns det sannolikt behov av ökande finansiering både för nya åtgärder som ökar sänkorna i markanvändningssektorn och för utsläppsminskningståtgärder i ansvarsfördelningssektorn.

I kommunerna är det möjligt att på lokal nivå främja biodiversitetsåtgärder genom kostnadseffektiva sätt som ökar den sociala hållbarheten. Detta arbete bör stödjas genom regionalt och regionalt samarbete. Med tanke på kommunernas utsläppsminskningmål är trafiken i deras område ofta den största utsläppskällan. Kommunernas möjligheter att påverka

Utlåtande MiUU 18/2026 rd

utsläppen från trafiken är dock begränsade och beroende av statens klimat- och trafikpolitik. För att klimatmålen ska nås behövs det därför också i fortsättningen konsekventa statliga åtgärder.

Samhällen, byggande och boende

Anslagen under kapitlet samhällen, byggande och boende minskar när de avgifter för understöd för statligt stött bostadsbyggande som godkänts under Statens bostadsfonds tid upphör, vilket sänker ramen med 30 miljoner euro under ramperioden. Anslagsnivån höjs ännu 2027 av den nationella finansieringsandelen i anslutning till InvestEU-lånegarantiprogrammet (19,91 miljoner euro), där man deltar med sammanlagt 45,7 miljoner euro under 2025—2027.

För statligt stödd bostadsproduktion beviljas nya fullmakter till sammanlagt 708 miljoner euro 2027 och 843 miljoner euro 2028—2030, varav 500 miljoner euro utgörs av fullmakt att godkänna räntestödslån för bostadsproduktion. Bevillningsfullmakten stiger till 635 miljoner euro från och med 2028. Utskottet anser att investeringsstödet för grupper med särskilda behov, med vilket man stöder förbättringen av bostadsutbudet för de svagaste grupperna med 15 miljoner euro årligen, är särskilt viktigt. När bostadslösheten har börjat öka är det nödvändigt att höja investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov så snart som möjligt. Genom räntestödslånet på 100 procent för studentbostäder, som trädde i kraft i början av februari 2026, har man kunnat inleda byggandet av studentbostäder.

Utskottet konstaterar att byggstarterna för bostadsbyggande är historiskt låga och att återhämtningen ytterligare fördröjs på grund av svag efterfrågan. Det instabila världsläget skapar osäkerhet bland konsumenterna. Risker för arbetslöshet, svårigheter med tillgången till finansiering och oro för stigande räntor bromsar vändningen. Den svaga konjunkturen inom byggandet bromsar i sin tur tillväxten i ekonomin och sysselsättningen och ökar underskottet i de offentliga finanserna.

I det svåra läge som beskrivs är det viktigt att man vid ramförhandlingarna beslutade om flera riktlinjer för att förbättra bostadsmarknadens funktion och genom vilka regleringen av bostadsfinansieringen avvecklas för att stödja konjunkturen på bostadsmarknaden. Riktlinjerna gäller höjning av maximikreditandelen för husbolagslån från 60 procent till högst 70 procent av det skuldfria priset på bostadsaktier, förlängning av amorteringsfrihet från 12 månader till högst 24 månader samt förlängning av den maximala återbetalningstiden från 30 år till 40 år.

Dessutom ändras systemet med bostadssparpremier genom att maximilånebeloppet för det statligt garanterade BSP-bostadslånet höjs från 90 procent till 95 procent av anskaffningspriset för bostaden och genom att maximitiden för återbetalning av BSP-lånet höjs till 40 år i enlighet med den övriga regleringen om bostadslån. Dessutom höjs maximilånebeloppet för ägarbostadslån med statsborgen från 85 procent till 90 procent av anskaffningspriset för bostaden. Riktlinjerna från ramförhandlingarna går vidare till separat fortsatt beredning och kräver nya lagändringar. Målet är att propositionerna lämnas hösten 2026 och att de träder i kraft vid ingången av 2027.

I fråga om husbolagslån gör det genom förordning möjligt att beroende på konjunkturen ändra maximikreditandelen (60—70 procent), amorteringsfrihetens längd (1—2 år) samt

Utlåtande MiUU 18/2026 rd

maximilånetiden (30—35 år). Finansinspektionen tillåts fastställa ett tak för bostadslån på högst 95 procent för alla bostadsköpare i stället för nuvarande 90 procent. Samtidigt utvecklas statsborgen för ombyggnadslån för husbolagslån och regleringen lindras. Det sammanlagda beloppet av ombyggnadslånen höjs från 50 till 70 procent av fastighetens värde och borgenslånets andel av saneringskostnaderna höjs från 70 till 80 procent. Genom att höja bostadsaktiebolagens bostadshusreservering kan husbolagen i sin bokföring bereda sig på att finansiera kommande reparationer. Villkoren för statsborgen för bostadsaktiebolagens ombyggnadslån förbättras. Det är också välkommet att Senatfastigheters byggprojekt tidigareläggs konjunkturmässigt inom ramen för de nuvarande fullmakterna.

Viktiga anpassningsåtgärder i fråga om den kraftigt polariserade bostadsmarknad är olika understöd som beviljas husbolag i ekonomiska svårigheter (0,6 miljoner euro per år) samt 4,7 miljoner euro som anvisas för rivningsunderstöd. Fullmakten för rivningsackord och begränsningsackord uppgår till totalt 8 miljoner euro per år. Rivningsackorden uppmuntrar hyreshusbolagen att i tid se till att anpassa fastighetsbeståndet. Samtidigt minskar statens risker, som i synnerhet hänför sig till borgensansvar för hyreshusbolagens lån i områden där befolkningen minskar. Våren 2025 fanns det cirka 9 000 tomma hyresbostäder som byggts med statligt stöd. Det finns hyreshusbolag med problem på olika håll i Finland, främst i områden som förlorar befolkning. Dessa bolag kan inte långsiktigt sköta sitt fastighetsbestånd och kan inte korrigera sin ekonomiska situation om inte överutbudet av bostäder minskas. I detta arbete behövs det åtgärder från staten i egenskap av beviljare av aravalån och som garant för räntestödslån, för att lösa situationen tillsammans med bolagen, de kommuner som äger dem samt Statskontoret och Centralen för statligt stött bostadsbyggande (Varke).

Utskottet anser att ett tidsbundet understöd för renoveringsbyggande av bostadsbyggnader, som är mycket behövt i ett svårt konjunkturläge och också nyttigt med tanke på klimatmålen och för vilket 110 miljoner euro har reserverats för 2026—2027, är synnerligen nödvändigt. Understödet riktas till åtgärder som i betydande grad förbättrar byggnadens energiprestanda i samband med reparationer eller som separata åtgärder. Syftet med understödet är att påskynda planerade renoveringar och nya reparationsprojekt. Avsikten är att understöd ska kunna beviljas retroaktivt för projekt vars anbudsfrågningar har godkänts eller entreprenadavtal har undertecknats och byggnadsarbetena har inletts tidigast den 1 juni 2026. Målet är att få till stånd en ökning på över en miljard euro för reparationsbyggande. Reparationsbyggande sysselsätter mer än nybyggande. Eftersom cirka 46 procent av byggkostnaderna utgörs av skatter och avgifter av skattenatur, återförs drygt 50 miljoner euro av understödsbeloppet direkt. Dessutom får staten och kommunerna extra inkomster genom ökad sysselsättning och ökande samfundsskatteintäkter.

Understöd kan beviljas bostadsaktiebolag samt samfund som äger hyreshus och bostadsrättshus som finansierats med statligt stöd. Miljöministeriet bereder en statsrådsförordning som närmare fastställer bland annat villkoren för understödet och understödsbeloppet. Utskottet anser det vara viktigt att villkoren bereds på ett inkluderande sätt och med beaktande av understödets eventuella konsekvenser för hela energisystemets funktion. Enligt Fastighetsförbundets färskaste barometer för reparationsbyggande har husbolagen våren 2026 fler planerade renoveringsprojekt på gång än tidigare. Den ökade osäkerheten om den internationella ekonomin och de stigande referensräntorna samt de allmänt sjunkande fastighetsvärdena bromsar dock å andra sidan upp tillväxtförväntningarna. Besluten vid ramförhandlingarna inverkar positivt på

Utlåtande MiUU 18/2026 rd

renoveringsverksamheten, och det är viktigt att man beslutar om detaljerna i understödsvillkoren inom kort.

Med tanke på både klimatmålen och konjunkturläget inom byggandet är också riktlinjen om att höja hushållsavdraget viktig. Utskottet anser att det är nödvändigt att temporärt för åren 2026—2027 höja hushållsavdragets maximibelopp och minskningsprocent (77 miljoner euro per år). Också hushållsavdraget för arbeten som gäller att avstå från oljeuppvärmning har höjts till utgången av 2027 och beskattningsvärdet för tjänstebilar med nollutsläpp har sänkts till utgången av 2029.

Utskottet lyfter slutligen fram att det för att förbättra produktiviteten inom byggandet och bland annat främja cirkulär ekonomi samt efterfrågefleksibilitet och energilagring är viktigt att mer FoUI-finansiering riktas till fastighets- och byggbranschen. För närvarande bedöms utvecklingen av branschen vila på enskilda aktörer och enskilda projekt, varvid resultaten inte skalar upp och produktiviteten inte förbättras i branschen på bred front. Om stöd skulle riktas mer omfattande till ekosystem i stället för till enskilda företag, kan man säkerställa bättre skalbarhet och genomslag i branschens praxis.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottet föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jenni Pitko gröna
vice ordförande Pinja Perholehto sd
medlem Pauli Aalto-Setälä saml
medlem Noora Fagerström saml
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Petri Huru saf
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Vesa Kallio cent
medlem Mai Kivelä vänst
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Tere Sammallahti saml
medlem Sara Seppänen saf.

Utlåtande MiUU 18/2026 rd

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.

Utlåtande MiUU 18/2026 rd Avvikande mening 1 /sd

Avvikande mening 1

Motivering

Allmänt om planen för de offentliga finanserna inom miljöministeriets förvaltningsområde

Miljöministeriets förvaltningsområde är centralt för genomförandet av klimat-, natur- och bostadspolitiken. Ministeriets andel av hela statens utgiftsram är bara cirka 0,4 procent, men trots detta skärs förvaltningsområdets anslag ned med 62,5 miljoner euro (-15%) under ramperioden 2027—2030. Nedskärningarna försvagar förmågan att trygga boende till skäligt pris, minska klimatutsläppen och stoppa förlusten av biologisk mångfald.

Produktivitets- och sparprogrammet skärps stegvis och minskar finansieringen med sammanlagt cirka 15,6 miljoner euro. Dessutom riktas en ny sparpost (1,106 miljoner euro 2027) till omkostnaderna. I praktiken innebär detta att omkostnaderna minskar med 8—14 procent fram till 2030 jämfört med 2026 års nivå. De viktigaste anpassningsåtgärderna inom förvaltningsområdet är tills vidare nedläggningen av Ara, personalminskningarna och den effektiviseringen av lokalanvändningen vid Finlands miljöcentral samt Forststyrelsens utgallring av kostnader för fastighetsegendom. Oron över personalresurserna och över hur klimat- och naturpolitiken samt bostadspolitiken ska kunna genomföras effektivt är uppenbar.

Det är också viktigt att uppmärksamma konsekvenserna för smidigheten i tillståndsprocesserna och därmed för hur investeringarna framskrider när Tillstånds- och tillsynsverkets resurser skärs ner.

SDP anser att en rättvis anpassning innebär att nedskärningar görs där de orsakar minst skada för hushållen, tillväxten och miljön. I planen för de offentliga finanserna har man återigen glömt bort att gallra ut stöd och skattelättnader med negativa miljökonsekvenser.

Byggbranschen i ruiner — bostadspolitiken i marknadskrafternas våld

SDP anser att den offentliga, statligt stödda bostadsproduktionens roll och dess nödvändighet för att möta de växande utmaningarna inom bostadspolitiken är av central betydelse. Detta gäller särskilt de mest utsatta i samhället, grupper med särskilda behov, men särskilt som en konjunkturlös åtgärd under en lågkonjunktur.

Konjunkturen inom bostadsbyggandet är exceptionellt svag: enligt prognoserna kommer nyproduktionen 2026 vid cirka 15 000 bostäder och 2027 vid cirka 16 000 bostäder — klart under det långsiktiga behovet (31 000—35 000 bostäder per år). Antalet färdigställda bostäder har rasat till 1950-talets nivå. Detta är inte endast ett problem för byggbranschen, utan ett problem som gäller den ekonomiska tillväxten, arbetsmarknaden och städernas livskraft och därmed ligger i politikernas händer.

Regeringen skär ned just när statens konjunkturlösa roll skulle vara som viktigast: fullmakten för räntestödslån inom den statligt stödda bostadsproduktionen sjunker från 1,135 miljarder euro

Utlåtande MiUU 18/2026 rd **Avvikande mening 1 /sd**

(2026) till 500 miljoner euro (2027) och höjs sedan till endast 635 miljoner euro (2028—2030). Enligt branschaktörernas bedömning skulle en fullmakt på 500 miljoner euro endast möjliggöra cirka 2 000 bostäder till rimligt pris, vilket vore en historiskt låg nivå.

Under sin mandatperiod har regeringen på ett avgörande och oåterkalleligt sätt förändrat bostadspolitikens instrument och strukturer genom att lägga ned Statens bostadsfond och föra in dess tillgångar i budgeten samt genom att lägga ned Ara. Utöver nedskärningarna i fullmakterna och understöden har regeringen slutat bevilja lån för nyproduktion av bostadsrättsbostäder till utgången av 2025, vilket innebär att ett instrument för bostadsproduktion till skäligt pris helt och hållet slopades ur metodarsenalen.

Regeringen riktar besparingarna mot de mest utsatta befolkningsgrupperna till exempel genom att investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov har rasat. Nivån är nu 15 miljoner euro per år, medan den ännu år 2023 var 120 miljoner euro (och före det i genomsnitt cirka 90 miljoner euro per år). På denna nivå har byggandet av bostäder för grupper med särskilda behov stannat av nästan helt och hållet, vilket direkt återspeglas i möjligheterna för äldre, unga, studerande, bostadslösa och rehabiliteringsklienter inom missbruks- och mentalvården att få ett hem. Samtidigt ökar det välfärdsområdenas kostnader.

Det mest skadliga är att skära ned i förebyggande åtgärder: anslaget för boenderådgivning uppgår till 2,0 miljoner euro, trots att behovet bedöms ligga på 6—7 miljoner euro och effekterna har påvisats (färre vräkningar och hyresskulder, förebyggande av bostadslöshet). Denna lilla besparing leder på lång sikt till ökade utgifter.

Regeringens bostadspolitik vilar på marknadskrafterna just när marknaden står stilla. Det leder till fler konkurser, försvagar sysselsättningen och förvärrar bostadsbristen i tillväxtcentra samtidigt som nedskärningarna i den sociala tryggheten ökar efterfrågan på bostäder till skäligt pris och bostadslösheten har börjat öka efter många goda år.

SDP anser att man i detta läge bör överväga att höja fullmakten för räntestödslån 2027 till en nivå som möjliggör en klart större produktion av bostäder till skäligt pris, och att man för nästa regeringsperiod fastställer en miniminivå för produktionen till skäligt pris. Investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov bör återställas till en trovärdig nivå och det bör säkerställas att avskaffandet av bostadslöshet inte stannar vid festtal.

SDP anser dessutom att man bör överväga att göra boenderådgivningen lagstadgad och ge den tillräckliga resurser, eftersom det är ett kostnadseffektivt sätt att undvika dyra problem. SDP fäster också vikt vid åtgärder som kan främja cirkulär ekonomi och energieffektivitet inom byggbranschen, till exempel genom forsknings- och utvecklingsfinansiering riktad till sektorn.

Naturkapitalet utarmas – klimatutsläppen ökar

I planen för de offentliga finanserna förbigås de finansierings- och lagstiftningsbehov som hänförs till stärkandet av den biologiska mångfalden, stoppandet av förlusten av biologisk mångfald samt anpassningen till och bekämpningen av klimatförändringen. Åtgärderna i de nyligen färdigställda klimatplanerna (den klimatpolitiska planen på medellång sikt VNS 9/2025 rd och

Utlåtande MiUU 18/2026 rd **Avvikande mening 1 /sd**

energi- och klimatstrategin VNS 11/2025 rd) syns inte i redogörelsen om planen för de offentliga finanserna.

Naturkapitalet utgör grunden för ekonomin, och den ökade förlusten av biologisk mångfald och klimatriskerna innebär framtida kostnader. Att skjuta upp åtgärderna ökar således kostnaderna och samtidigt fjärrar sig målet i Parisavtalet allt mer.

Planen bygger inte upp någon trovärdig finansieringshelhet för att klimatmålen ska nås, trots att finansieringsgap har identifierats. Inom ansvarsfördelningssektorn gäller underskotten bland annat våtmarksåtgärder på torvmarker, stöd till distributionsinfrastruktur, investeringsstöd för rena lastbilar samt koldioxidsnåla arbetsmaskiner. Samtidigt fattar regeringen beslut som försvagar utsläppsstyrningen: ändringar som ökar utsläppen från vägtrafiken eller urholkar skattebasen (till exempel sänkning av koldioxidskatten och höjning av energiåterbäringen för jordbruket) samt fortsatt användning av torv.

Vägtrafikens andel av Finlands utsläpp är betydande och ändringarna i distributionsskyldigheten och sänkningarna av bränsleskatten ökar utsläppen inom sektorn.

Viktiga klimatåtgärder genomförs i kommunerna, men kommunernas möjligheter att påverka är begränsade utan statliga riktlinjer och stöd.

Med tanke på naturen och klimatet är planen också administrativt motstridig: bidrag och projektmedel riktade till kommunerna har gallrats ut och kommunernas skyldighet att upprätta klimatplaner har avskaffats. Det regionala klimatarbetet faller på frivilliga krafter.

Planen för de offentliga finanserna är inte trovärdig ur klimat- och naturpolitikens synvinkel. Det försvagar styrningen och finansieringen samtidigt som förpliktelseerna (EU:s ansvarsfördelning, kolsänkor inom markanvändningssektorn, biodiversitetsmål) skärps. Det ökar risken för att Finland tvingas köpa utsläppsenheter eller i hast vidta dyrare åtgärder, vilket innebär att räkningen kommer senare och blir större. Osäkerheten om Finlands inriktning och åtaganden i den gröna omställningen utgör en risk för investeringar. Att Finland och Europa förbinder sig till klimatlagens mål och därmed till en förutsägbar omvärld är en förutsättning för grön ekonomisk tillväxt.

Auktionsintäkterna från ETS2-utsläppshandeln ska riktas till drivkrafts- och mobilitetsomställningen och till hållbara transporter i hela landet. Stöd och skattelättnader som upprätthåller fossilekonomin bör gallras bort och medlen styras till verkningsfulla utsläpps- och naturåtgärder (torvmarker, distributionsinfrastruktur, rena tunga fordon, arbetsmaskiner). SDP har som en del av varje alternativbudget under den gångna valperioden kunnat rikta mer finansiering till naturskydds- och restaureringsprogrammen än regeringen. Dessutom har SDP föreslagit nya effektiva åtgärder, såsom stiftandet av en nationell naturlag, en revidering av skogslagen och en avgift för ändring av markanvändningen, för att minska utsläppen inom markanvändningssektorn.

Planen för de offentliga finanserna skär ned i ett litet men avgörande förvaltningsområde på ett sätt som i denna tid ger fel signal. Regeringen lämnar bostadspolitikerna i marknadskrafternas

Utlåtande MiUU 18/2026 rd
Avvikande mening 1 /sd

händer mitt i recessionen, och de i sig välkomna åtgärder som nu föreslås till exempel för reparationsbyggande kommer alldeles för sent.

SDP:s linje är rättvis och stöder tillväxten: bostäder till skäligt pris, reparationsbyggande som ökar sysselsättningen och energieffektiviteten samt klimat- och naturåtgärder är investeringar som minskar de framtida kostnaderna — och de finansieras i första hand genom att gallra ut skadliga stöd och stärka skattebasen, inte genom att försvaga samhällets grundläggande hållbarhetsstrukturer.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Pinja Perholehto sd
Johan Kvarnström sd
Eveliina Heinäluoma sd

Utlåtande MiUU 18/2026 rd Avvikande mening 2 /cent

Avvikande mening 2

Motivering

Okontrollerad upplåning

I regeringen Orpos plan för de offentliga finanserna, som sträcker sig till slutet av decenniet, fortsätter den rekordstora skuldsättningen och i planen har man inte lyckats göra de val och nödvändiga reformer som krävs för att nå målen i regeringsprogrammet.

Man har börjat tackla underskottet i statsfinanserna genom ett flertal nedskärningar. Nedskärningarna drabbar fortfarande samma människor och områden. Tillväxt- och produktivitetsåtgärderna har endast en liten roll och riktas inte jämlikt till olika delar av landet och olika typer av företag. Östra Finland lämnas nästan helt och hållet åt sitt öde.

I planen för de offentliga finanserna borde man ha kunnat göra tydligare val för att finansieringen ska riktas till projekt med genuint genomslag och för att hela Finland ska bli beaktat. Nu återstår det för kommande generationer inte bara att lösa klimat- och naturkrisen utan också att axla en massiv skuldbörda.

Samtliga nuvarande regeringspartier har, liksom Centern, förbundet sig till skuldbromsen, vars syfte är att bryta Finlands offentliga skuldsättning och binda kommande regeringar till en stramare ekonomisk politik. Detta syns inte i planen för de offentliga finanserna — tvärtom trycker man på gasen i stället för på bromsen.

Insjövatten

Regeringen satsar avsevärt på att förbättra Skärgårdshavets skick, men samtidigt minskar medlen för att sörja för insjöarnas och Östersjöns tillstånd i övrigt. Regeringen anser fortfarande inte att det är lika viktigt att sörja för ett gott tillstånd i insjöarna och det övriga Östersjön som att förbättra det dåliga tillståndet i Skärgårdshavet.

Skärgårdshavet är värt sitt skydd, men samtidigt innebär det ytterligare en nedskärning för östra Finland då regeringen bara riktar pengarna till sydvästra Finlands kust. Rena insjöar är ingen självklarhet ens i Finland.

Naturskydd

När det frivilliga skyddet minskar kan den obligatoriska normstyrningen öka.

Livsmiljöprogrammen Helmi och Metso stärker Finlands biologiska mångfald och tryggar de livsviktiga ekosystemtjänster som naturen erbjuder. Samtidigt dämpar de klimatförändringen och främjar anpassningen till den. Båda programmen bygger på frivillighet och har visat sig vara framgångsrika. Frivillighet har varit en viktig faktor för att göra programmen populära, och modellen kan med fördel vidmakthållas.

Utlåtande MiUU 18/2026 rd Avvikande mening 2 /cent

Planen för de offentliga finanserna kan inte garantera tillräckliga resurser för frivilligt skydd och det finns en risk för så kallat grått skydd. Därför är det väsentligt att regeringen påskyndar uppkomsten av en privat naturvärdesmarknad.

Resurserna för lagberedningen

Planen för de offentliga finanserna väcker oro över om ministerierna kan fullgöra sina uppgifter och skyldigheter med kraftigt minskade anslag.

Till exempel inom energi- och klimatpolitiken kommer en betydande mängd lagstiftning och utredningar inom Europeiska unionen och utifrån regeringsprogrammet att behandlas och genomföras under de närmaste åren. Tillräckliga personalresurser behövs för ett högklassigt lagstiftningsarbete med konsekvensbedömningar och för det praktiska genomförandet inklusive rådgivning. Detta medför en risk för att det inte finns tillräckliga resurser för lagstiftningsprocesser för omställningen till ren energi, för EU-inflytande och för ett smidigt praktiskt genomförande.

Den byggda miljön

Den lagstiftningsreform som gäller den byggda miljön och som har pågått under regeringsperioden (lagen om områdesanvändning, lagen om samhällsutveckling, lagen om samhällsbyggande och ändringar i bygglagen) har inte framskridit på önskat sätt och har inte motsvarat regeringens mål om avreglering.

Lagen om områdesanvändning

Regeringens proposition med förslag till en ny lag om områdesanvändning, som är under behandling i riksdagen, ökar kommunernas administrativa börda och kostnader. Även om lagförslaget innehåller vissa lättnader i planläggningssystemet och i samrådsförfaranden, ålägger det kommunernas planläggning så många nya uppgifter, innehållskrav och administrativa förfaranden att de till sina konsekvenser överstiger de nyttor som de föreslagna lättnaderna skulle ge.

Lagen om områdesanvändning ska trygga förutsättningarna för byggande av förnybar energi i hela landet. Den proposition som är under behandling i riksdagen stöder i den föreslagna formen inte detta mål. Onödig reglering som belastar förvaltningen och medför kostnader bör slopas.

Datacentraler

En betydande del av den el som datacentralerna använder kan utnyttjas som värme och centralerna håller på att bli en allt viktigare producent av ren fjärrvärme. Datacentralernas värme har ofta lokalt en betydande roll när fossila bränslen och förbränning överlag ersätt med nya värmekällor till rimligt pris.

Till följd av höjningen av elskatten för datacentraler finns det en risk att dessa projekt går förlorade, om den stödmodell som regeringen bereder inte genomförs eller genomförs på en

Utlåtande MiUU 18/2026 rd Avvikande mening 2 /cent

otillräcklig nivå. Ur aktörernas synvinkel är det oskäligt att elskattehöjningen träder i kraft i början av juli, trots att man ännu inte känner till stödets nivå och de närmare kriterierna.

Regeringens politik har tyvärr varit mycket ryckig och svår att förutse.

Den gröna omställningen

Utsikterna för investeringar i den gröna omställningen i Finland är goda, men för att investeringarna ska kunna genomföras krävs det att Finland kan erbjuda en attraktiv investeringsmiljö. När Finland konkurrerar med andra länder om investeringar i den gröna omställningen är det viktigt att de långsiktiga politiska målen skapar förutsebarhet i utvecklingen av verksamhetsmiljön. Det är ytterst viktigt att Finland långsiktigt förbinder sig till målen enligt klimatlagen och vidtar aktiva åtgärder för att påskynda investeringarna. Det är beklagligt att man i planen för de offentliga finanserna inte har anvisat finansiering för att främja kostnadseffektiva klimatåtgärder inom markanvändningssektorn.

Självförsörjning i fråga om bränsleproduktion

Produktionen av samt tillgången och priset på bränslen är känsliga för världspolitiska kriser och händelser. Senast ledde kriget i Iran till att olje- och gasproduktionen samt sjölogistiken i Mellanöstern förlamades. Självförsörjning i fråga om bränsleproduktion förbättrar väsentligt kriställigheten i företagen och hela samhället. Självförsörjningsgraden förbättras när man i bränsleproduktionen utnyttjar alternativa inhemska råvaror samt decentraliserad produktion och leveranskedjor.

ETS2-systemet

Den nationella utvidgningen av ETS2-systemet (EU:s nya utsläppshandel med bränslen för vägtransporter och byggnader) medför betydande merkostnader särskilt för jord- och skogsbruket. Näringsgrenarna bör i enlighet med regeringens beslut kompenseras för dessa kostnader. Detta bör finansieras i framtiden, även om detta ännu inte syns i planen för de offentliga finanserna.

Fullmakter för räntestödslån

Den nuvarande nivån på fullmakterna för räntestödslån är otillräcklig särskilt från och med 2027. Byggbranschen lider fortfarande av den svåraste recessionen sedan 1990-talet och antalet bygglov för nya bostäder är på sin lägsta nivå på över 30 år. Återhämtningen i den fritt finansierade bostadsproduktionen börjar tidigast 2027, så sammantaget byggs det få bostäder åtminstone ännu 2027, sannolikt också 2028—2029.

Även om det finns tomma bostäder på bostadsmarknaden, särskilt i större städer, har detta inte väsentligt påverkat efterfrågan på bostäder till rimligt pris. Tvärtom har efterfrågan på hyresbostäder till rimligt pris på många orter ökat genom att antalet sökande har stigit, särskilt till följd av de nedskärningar i den sociala tryggheten som gjorts under denna valperiod och av det allmänna ekonomiska läget.

Utlåtande MiUU 18/2026 rd
Avvikande mening 2 /cent

Fullmakter för investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov

Att skära i fullmakterna för investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov är ett klart misslyckande för regeringen. Genom detta beslut har regeringen i praktiken ytterligare försvagat den redan svaga och dystra situationen inom byggbranschen, eftersom ungefär en tredjedel av all statsunderstödd bostadsproduktion tidigare har varit riktad till grupper med särskilda behov. Nu har byggandet av bostäder för grupper med särskilda behov nästan helt stannat, uttryckligen på grund av den låga nivån på understödsfullmakten.

Eftersom man i enlighet med regeringens tidigare rambeslut tryggar investeringsunderstöden för objekt som gäller boende för personer med funktionsnedsättning, återstår det i praktiken mycket lite av fullmakten att bevilja understöd för bostadsproduktion för andra grupper med särskilda behov. Det innebär att man i praktiken knappt alls kan inleda ny bostadsproduktion med investeringsunderstöd till exempel för äldre personer, rehabiliteringsklienter inom mentalvården och missbrukarvården, studerande eller bostadslösa. Det leder till en betydande försämring av bostadssituationen till exempel för unga som frigör sig från hemmet och äldre. Särskilt med tanke på projekt för socialt senior- och serviceboende kommer den knappa fullmakten att ha negativa konsekvenser också för välfärdsområdena och deras förmåga att begränsa sina utgifter.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Vesa Kallio cent
Hanna Kosonen cent

Utlåtande MiUU 18/2026 rd Avvikande mening 3 /vänst

Avvikande mening 3

Motivering

Planen för de offentliga finanserna 2027—2030 (planen för de offentliga finanserna; (SRR 3/2026 rd) uppvisar inte någon trovärdig och konsekvent finansieringshelhet för att uppnå Finlands klimat- och naturmål. Jag kan inte instämma i miljöutskottets ståndpunkt, eftersom den inte i tillräcklig grad identifierar dessa centrala brister i planen för de offentliga finanserna.

Klimat- och miljöpolitiken

Anslagen som främjar koldioxidneutralitet och den gröna omställningen skärs åter ned under den kommande ramperioden, trots att uppnåendet av Finlands nationella klimatåtaganden och EU-åtaganden i praktiken förutsätter allt fler nya åtgärder och därmed ökade ekonomiska satsningar. Betydelsen av Finlands EU-åtaganden lyfts inte alls fram i förklaringen till anslagen som främjar koldioxidneutralitet och den gröna omställningen. Det är problematiskt, eftersom bristen på finansiering för nödvändiga tilläggsåtgärder enligt nuvarande bedömningar leder till att Finland inte uppnår sitt åtagande för ansvarsfördelningssektorn 2030.

Enligt miljöministeriets uppskattning uppgår finansieringsunderskottet för klimatåtgärder till cirka 200 miljoner euro, och detta gap har man inte försökt täppa till i planen för de offentliga finanserna. Det finns inga anslag för stöd till infrastruktur för distribution, anskaffningsstöd för lastbilar med ren drivkraft eller främjande av koldioxidsnåla arbetsmaskiner.

Planen för de offentliga finanserna innehåller inte heller några åtgärder som stärker markanvändningssektorns nettosänka, trots att Finland för närvarande befinner sig mycket långt från att uppfylla EU-förpliktelsen för 2030. Med den nuvarande utsläppsminskingsbanan kommer vi inte heller att uppnå vårt nationella mål om klimatneutralitet. Situationen för Finlands kolsänkor är alarmerande och man måste snabbt få i stånd en ändring så att markanvändningssektorn slutar vara en utsläppskälla och i stället återgår till att vara en kolsänka. De mest klimateffektiva och kostnadseffektiva åtgärderna för markanvändningssektorn kommer fortfarande inte att genomföras: regeringen kommer inte att återinföra de stöd som den har avskaffat för återvätning av torvmarker eller våtmarksodling.

I stället för att lägga fram nödvändiga åtgärder påskyndar regeringen avverkningarna bland annat genom att återigen höja Forststyrelsens intäktsföring med 10 miljoner euro för 2027. Det har redan skett en vändning i virkespriserna, så en ökning av intäktsföringen kan inte förklaras med att virkespriset stiger. Det är viktigt att intäktsföringen inte genomförs genom ökad avverkning. Den effektivaste enskilda åtgärden för att få kolsänkan inom markanvändningssektorn att återhämta sig är att minska avverkningsvolymerna. För en mer måttfull avverkning är det väsentligt med en minskad energianvändning av trä, och ett viktigt verktyg för att uppnå detta är att slopa skattesubventionen för vedeldning. Skattesubventionen för vedeldning beräknas uppgå till 440 miljoner euro. Inte heller i denna plan för de offentliga finanserna visar regeringen någon beredskap att slopa förmånen eller andra miljöskadliga skattesubventioner.

Utlåtande MiUU 18/2026 rd **Avvikande mening 3 /vänst**

Regeringen genomför dessutom ytterligare besparingar på 1,1 miljoner euro i miljöförvaltningens omkostnader, och mot slutet av ramperioden blir minskningen av anslagen stegvis större. Dessa besparingar borde ha uteblivit. Det är uppenbart att ytterligare besparingar ovanpå tidigare och kumulativt ökande nedskärningar kommer att få betydande konsekvenser för statsförvaltningens förmåga till högklassig och kunskapsbaserad beredning, verkställighet och uppföljning av effekterna av lagstiftningen. I slutändan når man en nivå där organisationerna i den nuvarande strukturen blir oförmögna att fungera.

När det gäller miljöpolitiken bör man komma ihåg att regeringen i början av sin regeringsperiod gjorde en massiv anslagsnedskärning på 32 procent inom miljöministeriets förvaltningsområde, och dessa anslag har inte senare stärkts trots att satsningar på att stärka den biologiska mångfalden är nödvändiga. Bland annat finansieringen av Metso-programmet, som syftar till frivilligt skydd av skogarna, är bristfällig, särskilt med tanke på att regeringen nyligen uppställde klart högre mål för programmet än tidigare. Också finansieringen av de frivilliga programmen Helmi, Nousu och Ahti, som stöder skydd och restaurering, bör ökas.

Företagsstöd och miljöstyrande beskattning

Med tanke på statsfinanserna och begränsande av klimatförändringen är det rentav nödvändigt att de företagsstöd som stöder fossilekonomin gallras bort. Samtidigt måste beskattning och andra ekonomiska styrmedel bli mer miljöstyrande och följa principen att förorenaren betalar.

Tyvär innehåller planen för de offentliga finanserna för 2027—2030 åtskilliga nya skatteändringar som stöder den fossila ekonomin och ytterligare fördröjer uppnåendet av våra klimatmål. Skattestödet för vedeldning är ett sådant miljöskadligt stöd som bör slopas. Andra föreslagna skattelösningar som försvårar utsläppsminskningarnas styrande effekt är bland annat sänkningen av koldioxidskatten på drivmedel och sänkningen av fordonsskattens grundskatt. De kommer att öka utsläppen från vägtransporter och samtidigt försvaga de offentliga finanserna. Dessutom är de här skattebeslutens inverkan på hushållens vardagskostnader minimal enligt de sakkunnigas bedömning. Tvärtom bör elektrifieringen av bilbeståndet påskyndas genom konsekventa åtgärder.

Skattesubventionerna för torv uppgår till nästan 80 miljoner euro per år. Nu har regeringen beslutat att bevilja ytterligare stöd för att främja användningen av torv för energiproduktion och lagring av torv för försörjningsberedskapen till ett belopp av sammanlagt 18 miljoner euro. Stödmodellen är avsedd att finansiera biogasinvesteringar, trots att torv i praktiken inte är ett biobränsle utan kan jämföras med fossila bränslen. Utsläppskoefficienten för förbränning av torv överskrider rentav stenkolets koefficient, och torvutvinning förstör myrnaturen. Att stödja torv är inte motiverat vare sig ur klimat- eller natursynpunkt, och det är inte heller ändamålsenligt med tanke på försörjningsberedskapen på grund av torvens relativt dåliga lagringsbarhet. Torvanvändning innebär också en risk med avseende på försörjningsberedskapen, eftersom användningen i viss mån kanske måste upprätthållas på heltid för att produktionsinfrastrukturen, logistiken och anläggningarnas funktion ska kunna bevaras. Detta ökar sannolikt utsläppen inom energisektorn, vilket ytterligare ökar behovet av utsläppsminskningar inom andra sektorer. När gapet i utsläppsminskningen växer och de mest kostnadseffektiva åtgärderna förblir outnyttjade,

Utlåtande MiUU 18/2026 rd **Avvikande mening 3 /vänst**

ökar behovet av dyrare åtgärder för utsläppsminskning. Detta är dålig klimatpolitik och dålig ekonomisk förvaltning.

Användningen av torv måste fasas ut helt och hållet, och som försörjningsberedskapslösning bör den ersättas med en koldioxidsnål lösning så snart som möjligt. Däremot skulle en ökad energieffektivitet som genomsyrar hela samhället vara en mycket välkommen åtgärd för försörjningsbereden, men detta får alltför liten uppmärksamhet i planen för de offentliga finanserna.

Även elskattestödet till datacentraler bör granskas kritiskt. Datacentraler är förknippade med många utmaningar, och mot denna bakgrund är skatteförmåner till datacentraler inte motiverade. Hela tio procent av alla investeringar i datorhallar i Europa planeras bli genomförda i Finland, vilket innebär en enorm ökning av elförbrukningen. Priset blir oundvikligen högt för både samhället och miljön. Skatteförvaltningens generaldirektör har nyligen konstaterat att Finlands datacentraler genererar mycket lite skatteintäkter för staten, i vissa fall blir resultatet till och med negativt. Finland får inte bli ett land vars naturresurser och infrastruktur utnyttjas samtidigt som den ekonomiska nyttan huvudsakligen går till utlandet.

Den elkonsumention och de elanslutningar som krävs till följd av investeringarna i datorhallar har negativa följder för förutsättningar för andra, mer samhällsekonomiskt nyttiga investeringar i den gröna omställningen. Efter byggfasen genererar datorhallarna knappt någon ekonomisk aktivitet alls i Finland. Sakkunniga har understrukit att vårt elsystem kommer att stöta på problem mycket snart om datorhallprojekten genomförs okontrollerat.

Bostadspolitik

Vänsterförbundet har drivit på stödåtgärder för byggbranschen i årtal. Regeringens beslut att allokera 110 miljoner euro för att stödja reparationsbyggande är positivt, men kommer alldeles för sent. Byggbranschen har i årtal fått kämpa i en lågkonjunktur som har påverkat hela Finlands ekonomi.

Regeringens bostadspolitik har varit katastrofal för låginkomsttagarna. Nedläggningen av bostadsfonden och Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet har varit en del av en större helhet där staten dragit sig tillbaka från sin roll som främjare av överkomligt boende. Nedskränningarna i det allmänna bostadsbidraget, avvecklingen av investeringsunderstödet för grupper med särskilda behov, nedläggningen av nyproduktionen av bostadsrättsbostäder och avskaffandet av energiunderstödet har i många avseenden drabbat samma människor. I städerna och tillväxtorterna blir det allt svårare att klara sig när boendekostnaderna stiger.

Regeringen har kraftigt minskat lånefullmakterna för räntestödslån från nivån 2025. Lånet kan till exempel ha använts för att bygga och renovera hyresbostäder eller bostadsrättsbostäder som kommunerna äger. Byggbranschen lider fortfarande av den svåraste recessionen sedan 90-talet och till exempel antalet bygglov för nya bostäder är på sin lägsta nivå på över 30 år. Den låga fullmakt för räntestödslån på 500 miljoner euro som reserverats för 2027 är historiskt låg och väntas leda till att endast cirka 2 000 överkomliga bostäder byggs. Denna fullmakt motsvarar inte alls behovet av att bygga bostäder till överkomliga priser, och det finns för närvarande inga tecken

Utlåtande MiUU 18/2026 rd
Avvikande mening 3 /vänst

på att den fritt finansierade bostadsproduktionen kommer att återhämta sig. Fullmakterna för räntestödslån är därför i nuvarande omfattning otillräckliga, särskilt från och med 2027, och bör omprövas.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Mai Kivelä vänst

Utlåtande MiUU 18/2026 rd Avvikande mening 4 /gröna

Avvikande mening 4

Motivering

Planen för de offentliga finanserna för åren 2027—2030 är på många sätt bristfällig i förhållande till de mål som Finland själv har ställt upp. Ur miljöutskottets perspektiv går planen vidare på regeringen Orpos linje, där de ekonomiska besluten står i öppen konflikt med Finlands klimat- och naturmål samt med målen för bostads- och bostadspolitiken.

Regeringen Orpo har uppgett att den förbundit sig till klimatlagen och dess mål om klimatneutralitet 2035. Regeringens ekonomiska politik har dock inte varit förenlig med detta mål, och planen för de offentliga finanserna för åren 2027—2030 utgör inget undantag. Flera sakkunniga som utskottet hört, såsom Klimatpanelen, har påpekat att planen för de offentliga finanserna inte skapar en trovärdig och konsekvent helhet av klimatåtgärder som skulle föra Finland mot dess klimatmål. I finansieringsutgifterna för den gröna omställningen ingår till och med åtgärder som ökar utsläppen.

Det är synnerligen motsägelsefullt att planen för de offentliga finanserna inte innehåller finansiering ens för alla de åtgärder som regeringen själv har listat i sina klimatplaner. Miljöutskottet behandlade också regeringens klimatplaner, och i behandlingen blev det tydligt att planerna i sig, i ljuset av den bästa sakkunnigkunskapen, inte räcker för att nå Finlands klimatmål. Mot den bakgrunden är det särskilt belastande att planen för de offentliga finanserna inte anvisar finansiering ens för de åtgärder som redan i sig är otillräckliga i klimatplanerna. Ett betydande exempel på en sådan brist är finansieringen av våtmarksodling.

En motsvarande brist gäller också finansieringen av naturskydd och naturåtgärder. Regeringen genomförde genast i början av sin mandatperiod mycket betydande nedskärningar i finansieringen av naturskyddet, och denna klyfta har inte kompenseras. I förhållande till Finlands mål att stoppa förlusten av biologisk mångfald fram till 2030 är finansieringsnivån helt otillräcklig. Till exempel finansieringen av Metso- och Helmi-programmen bör ökas, vilket också stöder Finlands restaureringsskyldigheter och ligger i linje med att regeringen har utvidgat målen för Metso-programmet.

Att skära ned miljöskadliga stöd vore en åtgärd som skulle vara positiv både med tanke på klimat- och naturåtgärderna och statsfinanserna. Tyvärr har regeringen fortfarande inte lyckats gallra ut miljöskadliga stöd.

När det gäller boendemålen framstår Finlands situation för närvarande som mycket svår. Byggandet av nya bostäder har rasat till samma nivå som på 1950-talet. Med beaktande av att regeringen har satt som mål bland annat att minska långtidsbostadslösheten, är utvecklingen för närvarande negativ. Bostadslösheten har börjat öka och utmaningarna i anslutning till boende har ökat.

När det gäller bostadsbyggande välkomnar vi de extra satsningar på reparationsbyggande som ingår i planen för de offentliga finanserna. Dessa räcker dock inte i sig; det hade dessutom

Utlåtande MiUU 18/2026 rd
Avvikande mening 4 /gröna

behövt till exempel satsningar på byggande av räntestödda bostäder och investeringsunderstöd för grupper med särskilda behov. I en lågkonjunktur inom byggandet accentueras betydelsen av offentligt understött byggande, och därför är det nu rätt tid att satsa ytterligare på räntestött bostadsbyggande.

Ur ett helhetsperspektiv är de upprepade nedskärningarna av omkostnaderna inom miljöministeriets förvaltningsområde en synnerligen beklaglig och misslyckad utveckling. Miljöministeriets omkostnader är de minsta av alla ministerier och mångdubbelt mindre än det näst minsta ministeriets. När små utgiftsposter drabbas av nedskärningar blir konsekvenserna stora, och nedskärningarna äventyrar för sin del viktiga miljömål samt den positiva utvecklingen inom byggande och boende.

Avvikande mening

Vi föreslår

att finansutskottet beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors 22.5.2026

Jenni Pitko gröna